

Nowa strategia obronna Ukrainy

Maciej Zaniewicz

Nowa strategia obronna Ukrainy z marca br. opiera się na koncepcji bezpieczeństwa całościowego. Potencjalnej dalszej inwazji Federacji Rosyjskiej (FR) ma zapobiec podniesienie kosztów agresji, dzięki m.in. rozwojowi obrony terytorialnej, modernizacji uzbrojenia i wykorzystaniu obronnych działań asymetrycznych. Strategia wyznacza osiągalne cele, a jej realizacja pozytywnie wpłynie na zdolność do obrony Ukrainy przed zmasowaną inwazją Rosji. Nie zapobiegnie jednak okresowym eskalacjom wzdłuż linii rozgraniczenia w Donbasie.

Założenia strategii. Zatwierdzona przez prezydenta Wołodomyra Zełenskiego 25 marca br. nowa Strategia obronna Ukrainy zastępuje opracowaną w ostrej fazie konfliktu z Rosją Doktrynę wojenną z 2015 r. Poprzedni dokument zakładał, że Ukraina powinna dążyć do uzyskania zdolności do samodzielnej obrony przed rosyjską agresją oraz do osiągnięcia pełnej interoperacyjności z siłami NATO do 2020 r. Oba cele były zbyt ambitne i nie zostały zrealizowane.

Strategia obronna zakłada, że nadal największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa Ukrainy jest agresywna polityka FR, która została określona jako przeciwnik wojskowy. Jako mniej prawdopodobne ryzyko dokument rozpatruje m.in. agresję innego państwa lub wciągnięcie Ukrainy w konflikt zewnętrzny. Głównym celem Ukrainy jest powstrzymanie Rosji od dalszej eskalacji wojny poprzez zwiększenie kosztów potencjalnej ofensywy oraz okupacji do poziomu przez nią nieakceptowalnego. Odstraszenie ma być realizowane z wykorzystaniem środków dyplomatycznych i dzięki wdrożeniu koncepcji bezpieczeństwa całościowego, uwzględniającej militarne i pozamilitarne działania, takie jak propaganda czy wojna cybernetyczna. Ma ona pozwolić w maksymalny sposób wykorzystać potencjał Ukrainy, bez nadmiernej militarystyki kraju.

Aspekt militarny. Strategia wskazuje na konieczność dostosowania sił zbrojnych do działania na współczesnym polu walki, uwzględniając doświadczenia wojny z Rosją. Duży nacisk ma zostać położony na rozwój taktycznych sił raketowych i przeciwlotniczych oraz wykorzystanie dronów

oraz łączności i nawigacji satelitarnej. Ma to służyć zwiększeniu kosztów prowadzenia działań militarnych przez agresora na terytorium Ukrainy. Planowane jest wdrożenie koncepcji działań sieciocentrycznych, która przewiduje stworzenie sieci wymiany informacji z wykorzystaniem nowoczesnych systemów łączności i rozpoznania oraz decentralizację dowodzenia. Ma to pozwolić na skuteczne prowadzenie działań asymetrycznych w konfrontacji z silniejszym przeciwnikiem.

Strategia priorytetowo traktuje modernizację i wykorzystanie wojsk lądowych, które mają współpracować ze społeczeństwem w zapewnieniu obronności kraju. Obecnie podstawę sił zbrojnych (SZ) stanowi armia kontraktowa, którą uzupełnia pobór oraz ochotnicza służba w rezerwie i obronie terytorialnej (OT). Strategia przewiduje rozwój potencjału obrony terytorialnej oraz zastąpienie poboru wojskowego obowiązkowym szkoleniem w rezerwie, co miałyby przygotować społeczeństwo do stworzenia ruchu oporu na czas ewentualnej okupacji.

Strategia zarysowuje scenariusz obrony państwa podzielony na cztery etapy. W pierwszym wykorzystane mają być regularne siły zbrojne i OT. Ich celem ma być powstrzymanie ofensywy z wykorzystaniem działań asymetrycznych, w tym na terytorium wroga. Drugim etapem ma być wsparcie sił rezerwy i wykorzystanie ruchu oporu na obszarach okupowanych, co ma pozwolić na uzyskanie czasu potrzebnego do wdrożenia trzeciego etapu, czyli przeprowadzenia mobilizacji powszechnej oraz pozyskania zagranicznego wsparcia militarnego. Czwartym

BIULETYN PISM

etapem ma być stabilizacja pokonfliktowa z wykorzystaniem sił zbrojnych.

Kwestie modernizacji marynarki wojennej zostały potraktowane pobieżnie. Strategia – w odróżnieniu od Doktryny wojennej – zwraca uwagę na wynikające z agresywnej polityki Rosji [zagrożenie dla żeglugi na Morzach Czarnym i Azowskim](#), ale ogranicza się do planów zwiększenia możliwości rozpoznawania i rażenia pociskami raketowymi. Strategia nie wspomina natomiast o realizowanym obecnie wzmocnieniu floty małymi okrętami obrony wybrzeża. Równie pobieżnie została potraktowana modernizacja sił powietrznych. Strategia jedynie wspomina o konieczności pozyskania w długiej perspektywie myśliwców wielozadaniowych.

Aspekt pozamilitarny. W celu powstrzymania agresywnych działań FR Strategia przewiduje wykorzystanie międzynarodowych sankcji politycznych i gospodarczych. Ukraina ma zabiegać o ich przedłużanie oraz o nakładanie nowych w przypadku kolejnych wrogich działań ze strony Rosji (np. złamania zawieszenia broni w Donbasie). Strategia, w przeciwieństwie do poprzedzającej ją Doktryny, nie wskazuje bezpośrednio na możliwość odzyskania kontroli nad okupowanymi terytoriami w wyniku operacji zbrojnej. Służyć mają temu zabiegi dyplomatyczne, czego przykładem są ukraińskie starania o powołanie Platformy Krymskiej z udziałem państw przeciwnych okupacji półwyspu (swoje poparcie zadeklarowały m.in. Polska, Turcja, USA i Wielka Brytania).

Zgodnie z zapisami Strategii ukraińska polityka obronna ma prowadzić do osiągnięcia [członkostwa w NATO](#). Przewiduje się dalsze wdrażanie natowskich standardów, zwiększenie interoperacyjności ukraińskich SZ z siłami Sojuszu oraz spełnienie kryteriów członkostwa w NATO. Przybliżeniu perspektywy akcesji służyć ma też wzrost zaangażowania Ukrainy w sojuszniczych misjach międzynarodowych, co ma budować pozycję Ukrainy jako potencjalnie cennego sojusznika – nie tylko biorcy bezpieczeństwa międzynarodowego, ale również jego dawcy. Obecnie ukraińskie SZ biorą udział w operacjach NATO w Kosowie i Afganistanie, a w kwietniu br. Ukraina poinformowała, że zamierza zaangażować się w misjach na Morzu Śródziemnym i w Iraku.

Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe i technologiczne Ukraina będzie zabiegała o międzynarodowe wsparcie dla modernizacji armii oraz

o współpracę z zagranicznymi inwestorami przy produkcji wspólnego uzbrojenia. Działania idące w tym kierunku są już podejmowane – m.in. ukraińsko-turecka spółka joint venture Black Sea Shield pracuje nad kierowanymi pociskami przeciwpancernymi, dronami i systemami walki radioelektronicznej. Ukraina podpisała także z Wielką Brytanią list intencyjny w sprawie budowy szybkich kutrów uderzeniowych.

Wnioski. Strategia obronna jest mniej ambitna niż poprzedzająca ją Doktryna, jednak cechuje się większym realizmem w doborze środków zmierzających do wzmocnienia ukraińskiego potencjału odstraszania. Koncentracja na rozwoju wojsk lądowych, a zwłaszcza zdolności mobilizacyjnych rezerwy i OT, wynika z doświadczeń wojny z Rosją, gdy słabe wyszkolenie i wyposażenie oraz problemy z realizacją poboru uniemożliwiły skuteczne stawienie oporu dobrze wyszkolonej piechocie FR. Działania przewidziane w Strategii powinny ograniczyć prawdopodobieństwo powtórzenia scenariusza aneksji Krymu oraz okupacji Donbasu. Nie zapobiegą natomiast okresowym eskalacjom konfliktu wzdłuż linii rozgraniczenia, które są prowokowane przez Rosję w celu wywarcia nacisku politycznego na Ukrainę, NATO i UE.

Sposób potraktowania inwestycji w siły powietrzne i marynarkę wojenną może skutkować spadkiem ich potencjału bojowego w perspektywie średnioterminowej. Modernizacja tych rodzajów sił zbrojnych jest najdroższa, a potencjał gospodarczy Ukrainy nie pozwoli na wzmocnienie ich do poziomu, który uniemożliwi Rosji dominację w ukraińskiej przestrzeni powietrznej i na morzu. Rozwój wojsk raketowych i obrony przeciwlotniczej oraz pozyskanie okrętów obrony wybrzeża pozwolą jednak Ukrainie częściowo zastąpić te zdolności przy wykorzystaniu rodzimego przemysłu zbrojeniowego.

Dla pełnego wdrożenia strategii niezbędne będzie dalsze [wsparcie Ukrainy ze strony państw NATO](#) – finansowe, szkoleniowe i w postaci sprzętu wojskowego. Polska może zintensyfikować współpracę wojskową z Ukrainą w ramach szkolenia ukraińskiej i polskiej OT oraz prac nad wspólnym uzbrojeniem, w szczególności artylerii, systemów radiolokacyjnych i łączności oraz dronów. Polska może również zabiegać o zwiększenie efektywności współpracy w ramach litewsko-polsko-ukraińskiej brygady LITPOLUKRBRIG.